

В събота при

Ековик за живота

— „Ако не изречем истината за Русе, гласността ни ще онемее...“ Тези думи на публициста Калин Донков биха били подходящо въведение към разговора с Вас, др. Букурова. Вие сте една от жените, които първи тръгнаха под плаката „Мирна женска демонстрация“. Как се роди неформалното екологическо движение в Русе?

— Макар и неофициално учредено, то съществува от 25. IX. 1987 година, деня на първата женска демонстрация. Оттогава досега инициативната група прерасна в сдружение, но по същество тя не е преставала да работи и отстоява екологичните проблеми на града. Работниците и инженеро-техническите кадри на тогавашния район „Паркстрой“ може би най-осезателно чувстваха еколо-

гичната обстановка в града, влошена от заводите за хлор в Гюргево. Нашите хора бяха калени, защото работят на открито, но сега започнаха да боледуват, да ползват болнични листи, а някои от тях припадаха по време на работа. Нашата професия е да озеленяваме, да създаваме микроклимата на Русе, но дърветата и храстите, които саждахме, не плодоносеха или ако даваха плод, не кълняха. Разбирате ли, бяха ялови, а ние се оказвахме безсилни да изпълняваме преките си задължения. Най-страшна и тъжна бе картината в Младежкия парк. Дърветата задържаха под склопа си хлора и на практика точно там въздухът не можеше да се обезгази и изчисти. Не можеше да бъдем безразлични. Трябваше да разкъсаме мълчанието и страха,

с които бе ограждан проблемът за хлора. В крайна сметка ние сме екологите на града и ние първи трябваше да извикаме, че повече така не може. В името на какво се мълчеше, в името на какво се

ЦОНКА БУКУРОВА, ТЕХНИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ ВЪВ ФИРМА „ИСТЪР“, ЧЛЕН НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СДРУЖЕНИЕ ЕКОГЛАСНОСТ — РУСЕ

обричаха децата! Мисля, че трябва да излезем и открито, на глас да кажем своето „Спасете майките, спасете децата“, бе категорична. Нямахме място за страх и анонимност. Така дойде 25. IX. Първите бяхме аз, Дора Бобева и други жени от „Паркстрой“, както и жените от Драгажен флот. Обадихме се още на много познати и непознати. Няма да крия, създадохме добра организация и когато дойде този понеделник, в два часа от всички улици, водещи пред Партийния комитет, започнаха да се придвижват хора. Присъствието на организирани на реда, застанали на групички около сградата, не можеше да разколебае и уплаши никого. Нашата група тръгна първа по ул. „Гладстон“ и повелے жените под плаката „Мирна женска демонстрация“. Когато пристигнахме до самите стъпала на комитета, ни казаха: „Моля ви дотук!“ Отвърнахме, че

нашият път е точно дотук! Демонстрантките не бяха по-малко от 700-800 човека. Скандирахме: „Спасете децата“, „Дайте ни чист въздух“, „Чаушеску държи 200-хиляден град в камера и вие мълчите!“

... — Спомням си, че по време на втората демонстрация някой бе минал по стайте на Общинския народен съвет и бе забранил на служителите дори да наблюдават от прозорците мирното шествие. Точно тогава синът ми лежеше в болницата с асматични пристъпи, но аз мълчах. Няма да си го простя...

— След всяка демонстрация хората преодоляваха страха си. Така се стигна до последната, най-голяма мирна демонстрация и срещата с Гриша Филипов и Петър Петров. Междувременно сценаристите Виолет Цекон и Ге-

(Следва на стр. 3)

Валентина КАРАДЖОВА

ЕКОВИК ЗА ЖИВОТА

(Продължение от стр. 1)

орги Аврамов вече вършеха своята работа. Кадър след кадър се раждаше филмът „Дишай“. И на 26 II. 1988 година в София ни го видяхме в завършен вид. Аудиторията беше потресена. „Железните хора“ — така бяха кръстени там Филипов и Петров. Впрочем камерата им е спестила голяма част от унижението, в което бяха изпаднали. Няма да забравя първото, което каза Петър Петров. Сочеше ни с пръст на Грisha Филипов и казваше „Вижте ги!“

— На 8. III. 1988 година в София бе създаден Обществен комитет за защита на Русе. Вие, както и Мария Варамезова бяхте избрани за членове на Управителния му съвет. Как продължихте да работите по-нататък?

— Веднага информирахме ръководството на БКС —

Русе, за Комитета и че ние сме един от секретарите му. Поискахме среща и с Иван Винков, за да чуе истината от нас самите, а не „по други канали“. Много тежко бе да се работи в този период, още повече, че Тодор Живков официално бе заявил на Народното събрание, че „в Русе не съществува екологичен проблем!“. Разбира се гоненията започнаха...

Година по-късно, през април, бе създадено независимото сдружение Екогласност с председател Петър Слабаков. След като то получи юридическо лице, русенската инициативна група пристъпи към учредяване на свое сдружение Екогласност. Датата бе 28. XI. 1989 година. При нас вече членуват около 400 човека, които са обхванати в 11 секции и 6 работни групи. Председател на Екогласност е Венелин Томов, юрист

— Борбата за спасяване-

то на природата от екологически апокалипсис е основна грижа на сдружението. С какви конкретни задачи ще се занимавате?

— За нас въпросът за хлора не е отпаднал и продължава да бъде проблем номер 1 за Русе. Демократичните промени в Румъния ни дават надежда за споразумения и диалог между новото правителство и Екогласност по въпроса за химическите заводи в Гюргево. Освен това следим изпълнението на приетата от Общинския народен съвет Комплексна програма за подобряване на природната среда в общината. Исканията на Екогласност са: пълна гласност на замърсеността на въздуха, водите, почвата и хранителните продукти. Разсекретяване на всички скрити данни, засягащи пряко или косвено здравето на човека и околната среда. Издирване на екологични престъпления и нарушения и търсене на пътища за предотвратяването им и т. н. Екогласност вече влезе във връзка с пълномощника на Министерския съвет Кирил Дочев, който ни обеща, че при следващо отиване в Гюргево ще включи и наш

представител в сборната комисия. Предвиждаме и контакти с РИОПС, които ще се осъществяват чрез трима наши членове-специалисти по ВИК, отопление и канализация и един химик.

— Проф. Христо Маринов, еколог, пише в едно писмо до Варамезова, че: „Общественят комитет за защита на Русе, разромен от ЦК (Гриша Филипов), както и блестящата организация на мирните демонстрации в Русе, са сложили началото на неформалното екологическо движение у нас“. Вие бяхте една от основните движещи фигури на екологичната борба, и все пак човекът, който пострада, бе Мария Варамезова. Как си го обяснявате?

— Мария Варамезова беше известна общественичка, майка на 6 деца, дарителка, патриотка и комунист. Чрез изключването ѝ от редовете на БКП искаха да сплашат всички, които се бореа за живота на Русе.

— Калин Донков пише, че истината за драмата на Русе е трудна и че винаги за неговата самота не може да се изкупи. Какво ще кажете в края на разговора ни?

— Ще продължа да работя и да се боря за тази истина.